

Тиждень другий

Подорожуємо в Африку

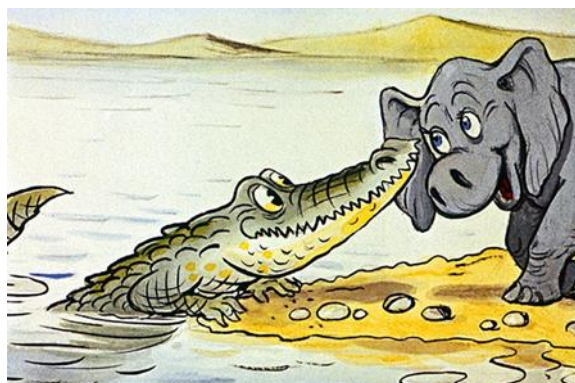
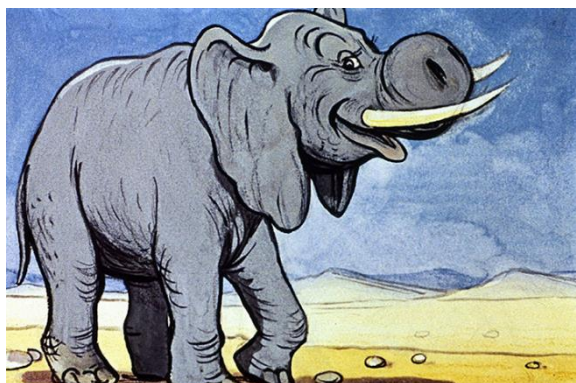
Цього тижня ти дізнаєшся:

- Хто знайомить читача з персонажами?
- Які особливості мовлення мовця відображаються на письмі?
- Чи можна зобразити ввічливого персонажа, якщо сам не ввічливий?
- Як познайомитися з незнайомцями?
- Чим комікс відрізняється від вистави?

Пишімо

1.

Розглянь ілюстрації до казки англійського письменника Редьярда Кіплінга «Слоненя». Поміркуй, чи можливо, що колись слон не мав хобота. Запиши свою думку і два-три аргументи на її захист. У разі сумніву щодо написання якогось слова звертайся до орфографічного словника.

Художник Віктор Сутєєв

2.

Прочитай уривок з казки Редьярда Кіплінга.

Слоненя

Це тільки зараз у слона є хобот. А в далекі й давноминулі часи, мого серденько, Слон зовсім не мав хобота. У нього був лише пухкенький землисто-чорний ніс, завбільшки з добрий черевик. Він міг ним крутити в різні боки, але не міг нічого підняти чи взяти.

сёрдєнько
сердєнько

Та ось народився ще один Слон. І це вже був інший Слон, маленький Слоник великого Слона, коротше кажучи — Слоненя, в якого цікавість була просто-таки невгамовна, а це означає, що воно чіплялося до кожного з безліччю надзвичайно ввічливих запитань. І жило це Слоненя в Африці, й цілу Африку воно заповнило своєю невгамовною й надзвичайно ввічливою цікавістю. Питало Слоненя свою довгоногу тітку Страусиху, чому в неї пера ростуть саме на хвості, і довгонога тітка Страусиха штурхала його за це своєю твердою-твердою кігтистою ногою. Питало Слоненя свого довготелесого дядька Жирафа, чому в нього шкіра вся в плямах, і довготелесий дядько Жираф брикав його своїм міцним-міцним копитом. І все ж Слоненя було сповнене своєї невгамовної цікавості! І все ж воно так і сипало безліччю своїх надзвичайно ввічливих запитань!

Питало воно свою товсту тітку Гіпопотамиху, чому в неї червоні очі, і товста тітка Гіпопотамиха стусала його своєю широкою-широкою ратицею. І все ж таки Слоненя було сповнене своєї невгамовної цікавості! І все ж воно так і сипало безліччю своїх надзвичайно ввічливих запитань.

Питало воно свого волохатого дядька Павіана, чому дині мають саме такий смак, і волохатий дядько Павіан давав йому ляпаса своєю волохатою лапою. Слоненя питало всіх і про все, що воно тільки бачило, чуло, відчувало, нюхало чи до чого торкалось, — і всі дядьки й тітки неодмінно били й стусали його. І все ж таки Слоненя було сповнене своєї невгамовної цікавості! І все ж воно так і сипало безліччю своїх надзвичайно ввічливих запитань!

Одного чудового ранку, в самісінький розпал весняного свята Рівнодення, невгамовно цікаве Слоненя вигадало нове цікаве для нього запитання, з яким воно раніше ні до кого не зверталось. Воно запитало:

— А що Крокодил їсть на обід?

І всі в один голос грізно гукнули:

— Цить!

Й одразу ж усі разом дали йому доброго чосу. А коли його перестали шльопати, Слоненя пішло собі геть. І прийшло воно до пташки Колоколо, що сиділа на колючому, як глід, кущі, що звався кущем Пожди-трохи-не-спіши, та й поскаржилася:

— Мій тато відшльопав мене, і моя мама відшльопала мене, і всі мої тітки й дядьки відшльопали мене за мою невгамовну цікавість. І все ж таки я хочу знати, що Крокодил їсть на обід?

І пташка Колоколо просюркотіла йому співчутливо-сумовитим голоском:

— Іди до величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо, береги якої геть поросли деревами, що нищать лихоманку, — там ти дізнаєшся.

(Далі буде.)

Переклад українською Леоніда Солонька

Дискутуймо

3.

Про яких персонажів казки ти дізнався з цього уривку?

Кого з персонажів можна назвати головним? А кого – другорядними?

Чому родичі так дивно реагували на запитання Слоненяти?

Чи можна запитання Слоненяти до своїх родичів дійсно вважати ввічливими?

Які емоції відчували родичі Слоненяти, коли чули його запитання?

У чому полягала небезпечність поради пташки Колоколо?

Який голосок можна назвати співчутливо-сумовитим?

Досліджуймо

4.

Знайди в уривку з казки Редьярда Кіплінга синоніми до слів, поданих нижче, і запиши поруч.

<i>Незапам'ятні -</i>	<i>Копито -</i>
<i>За розміром -</i>	<i>Неспокійна -</i>
<i>Високий -</i>	<i>Удар -</i>

Які з записаних тобою слів є однозначними, а які – багатозначними?

До яких слів можна дібрати антонім? Чому антонім є не у всіх слів?

Пишімо

5.

Знайди в тексті та запиши запитання Слоненяти до своїх родичів.

Тітонько Страусихо, чому в тебе _____

Дядько Жириффе, чому в тебе _____

Тітонько Гипопотамихо, чому в тебе _____

Дядько Павіане, чому _____

Як ти перевіряв орфограми, які трапилися в словах?

Зверни увагу! Звертання – це слово або кілька слів у реченні, що називають особу, іноді – предмет, до яких звернена мова. Звертання в реченні завжди виділяємо комою.

Досліджуймо

6.

На твою думку, хто знайомить читача з персонажами в казці: автор чи оповідач?

Хто такий оповідач?

У казці Редьярда Кіплінга оповідач – дорослий чи дитина? Що на це вказує?

Пригадайте, хто є оповідачем в оповіданні Дмитра Кузьменка «Чим корова не собака».

Оповідач – особа в художньому творі, від імені якої письменник веде розповідь про людей і події.

Творімо

- 7.** Уяви, що тебе запросили на телебачення взяти участь у програмі «Казка на телебаченні». Підготуйся до виразного читання першого уривка казки «Слоненя». Повправляйся перед дзеркалом, читаючи казку так, щоб періодично відводити погляд від рядків і дивитися на уявних глядачів. Використовуй жести. За можливості спробуй зобразити емоційний стан персонажів. За допомогою дорослих створи відеозапис.

Переглянь відеозапис свого читання казки.

Над чим тобі потрібно ще попрацювати, щоб мати бажаний результат під час виразного читання?

Досліджуймо

- 8.** Спробуй упевнитися, що твої однокласники уважно прочитали уривок. Придумай і запиши 4 запитання, на які в тексті є відповіді. Які особливості мовлення ти відобразив на письмі? Для чого це треба робити? Обери, кому з однокласників ти хочеш поставити свої запитання. Підготуйся до того, що і ти маєш відповісти на запитання однокласника або однокласниці. Зроби позначку на шкалі та наведи аргументи на захист власної думки.

Пишімо

- 9.** Запиши, перевіряючи орфограми та вставляючи пропущені літери.

Це тільки зараз у слона є хобот. А в далекі й давном(и,е)нул(и,е) часи, моє серд(и,е)нько, Слон зовсім н(и,е) мав хобота. У нього був л(и,е)ше пу(х,г)кенький з(и,е)млисто-чорний ніс, завбільшки з добрий ч(и,е)р(и,е)вик. Він міг ним крутити в різні боки, але н(и,е) міг нічого підняти чи взяти.

Над кожною орфограмою слабкої позиції звука запиши одну з цифр: 1, 2, 3.

1 – перевірка за словником; 2 – перевірка за правилом; 3 – перевірка за сильною позицією звука.

Поміркуй, які особливості мовлення не відображаються на письмі.

Орфограма слабкої позиції звука – місце в слові, коли слово можна вимовити по-різному, не вплинувши на його значення, і тому існує вибір букви з кількох можливих. Перевірити орфограму за сильною позицією звука означає змінити форму слова або дібрати інше слово з тією самою частиною так, щоб не було варіантів вимови (з(е,и)мля – зéмлі). У разі, коли сильну позицію звука знайти не вдається, перевірку здійснюємо за словником чи іншим надійним джерелом або за правилом.

Дискутуймо

10.

Прочитай кілька порад щодо того, як познайомитися з незнайомцем, і обговори з однокласниками та однокласницями, чи корисні вони, чим саме корисні, чи завжди можна їх дотримуватися.

Поради

1. *Посміхайтесь!*
2. *Говоріть правду!*
3. *Уважно слухайте!*
4. *Не питайте про особисте!*
5. *Говоріть компліменти!*

Читаймо

11.

Прочитайте продовження казки Редьярда Кіплінга, щоб дізнатися, як Слононя дісталось берегу річки Лімпопо.

Наступного ж ранку, коли скінчилося весняне свято Рівнодення, бо зрештою все на світі має кінець, невгамовно цікаве Слононя взяло з собою сто фунтів бананів (таких дрібненьких, у червоній шкуринці), сто фунтів цукрової тростини (такої довгої, з рожевою корою), сімнадцять динь (зеленкуватих і хрустких) і сказало всім своїм дорогим родичам:

— Ну, прощайте! Піду я до величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо, береги якої геть поросли деревами, що нищать лихоманку, і там дізнаюся, що ж Крокодил їсть на обід.

І всі родичі знов його добре відшльопали «на щастя», хоч Слононя

дуже чемно просило їх припинити свої побажання. З тим воно й пішло. І хоч воно трохи сердилось, але нітрішечки не дивувалось. Воно їло собі дині, гублячи по дорозі лушпайки, бо ще не вмiло їх тоді підбирати. Вийшло Слоненя з міста Грехема і прийшло до Кімберлі, а з Кімберлі добулося провінції Кейма, а з провінції Кейма почвало на північний схід та все їло дині, аж поки нарешті вийшло на береги величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо, геть порослої деревами, що нищать лихоманку, точнісінько так, як йому казала пташка Колоколо.

Але слід тобі знати і добре зятати, моє серденько, що до цього тижня, дня, години і навіть хвилини це невгамовно цікаве Слоненя ніколи не бачило Крокодила й не знало, не відало, який він є.

І через те йому робилося аж млосо від його невгамовної цікавості.

Перший, хто зустрівся Слоненяті, був Скелястий-Перістий-Удав-Пітон, що обвився навколо скелі.

— Перепрошую, — якнайчемніше озвалося Слоненя, — та чи вам, бува, не траплялося бачити Крокодила у цих чужих мені краях?

- Чи не траплялося мені бачити Крокодила? — перепитав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон страшним і зневажливим голосом. — А про що ти ще мене питаєш?

— Перепрошую, — повело далі Слоненя, — може, ви скажете, що Крокодил їсть на обід?

Тоді Скелястий-Перістий-Удав-Пітон блискавично сповз зі скелі й добряче-таки шмагонув Слоненя своїм лускатим-кільчатим хвостом. — От чудасія, — буркнуло Слоненя, — і тато, й мама, і дядько, й тітка, не кажучи вже про мою двоюрідну тітку Гіпотамиху та двоюрідного дядька Павіана, — всі вже досить лупцювали мене за мою невгамовну цікавість, і, здається, тут мене спіткало те саме. Отож воно дуже й дуже ввічливо попрощалося зі Скелястим-Перістим-Удавом-Пітоном, допомогло йому знову обкрутитися навколо скелі та й почало далі, трохи сердите, але нітрішечки не здивоване, та все собі їло дині, гублячи по дорозі лушпайки, бо воно тоді ще не вмiло їх підбирати.

Так воно йшло, йшло, аж поки й спіткнулося об щось, що здалося йому просто колодою, і те щось лежало при самісінькому березі величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо, геть порослої деревами, які нищать лихоманку. Але то була не колода, моє серденько, то був справжнісінький Крокодил, і Крокодил підморгнув йому одним оком — ось так! — Перепрошую, — якнайввічливіше мовило Слоненя, — чи вам, бува, не траплялося бачити Крокодила в цих чужих мені краях?

Тоді Крокодил підморгнув і другим оком — ось так! — і витяг половину свого хвоста з річкового мулу.

А Слоненя якнайчемніше відступило назад, бо йому не хотілося ще раз бути битим. — Підійди ближче, маля! — сказав Крокодил. — Чому ти про це питаєш?

— Перепрошую, — якнайввічливіше мовило Слоненя, — але тато вже бив мене, і мама теж била мене, не кажучи вже про довгоногу тітку Страусиху та довготелесого дядька Жирафа, які ще дужче били мене, але не так, як товста тіточка Гіпопотамиха та волохатий дядько Павіан. Але найдужче вдарив мене щойно Скелястий-Перістий-Удав-Пітон своїм лускатим-кільчатим хвостом. Отож, коли й у вас на думці те саме, то я не хочу, щоб мене знову били.

— Підійди ближче, маля, — сказав Крокодил, — бо я і є Крокодил, — і на доказ того, що він каже правду, Крокодил пустив крокодилячі сльози.

Слоненяті аж серце зайшлося, аж дух забило од Крокодилових слів.

Воно стало навколішки й запитало:

— То ви і є той, кого я так довго шукав? Тоді скажіть мені, будь ласка, що ви їсте на обід?

(Далі буде.)

Переклад українською Леоніда Солонька

Дискутуймо

12.

Як ти розумієш слова «крокодилячі сльози»?

Чи можна довіряти інформації, що начебто крокодил перед тим, як з'їсти свою жертву, плаче?

Пишімо

13.

Яку інформацію про Африку ти дізнався з прочитаних двох уривків казки Редьярда Кіплінга? Запиши відомості про тваринний і рослинний світ Африки, які подані в уривку.

Як упевнитися, що отримана інформація достовірна?

Творімо

14.

Об'єднайтеся в групи для гри «Розмова з Удавом». Перечитайте фрагмент тексту, де йдеться про зустріч Слоненяти й Удава. Знайдіть і підкресліть ті слова, якими описано поведінку, особливості мовлення та емоції кожного з них. Визначтеся з режисером і пограйте, щоб з'ясувати, хто найцікавіше зобразив Слоненя, а хто – Удава.

Чи легко було зображувати ввічливого Слоненя? Чи треба самому для цього бути ввічливому?

Читаймо

15.

Продовж читати казку Редьярда Кіплінга, щоб дізнатися, чи знайшло Слоненя відповідь на своє запитання.

— Підійди ближче, маля, — сказав Крокодил, — і я скажу тобі тихесенько на вухо. Слоненя наблизило свою голову до зубастої-ікластої Крокодилової пащі, а Крокодил — хап! — та й ухопив його за ніс, який до того тижня, дня, години і навіть хвилини був справді не більший за добрячий черевик, тільки набагато корисніший.

— Я гадаю, — сказав Крокодил, і сказав він це кризь зуби — ось так: — Я га-да-ю, що сьо-го-дні почну свій о-бід з Сло-не-ня-ти!

Отут, моє серденько, Слоненя уже справді розсердилось і закричало собі в ніс — ось так:

— Буздіть бе-бене, бе-бені бо-о-о-лячхе! Тоді Скелястий-Перістий-Удав-Пітон сповз зі скелі й сказав:

— Мій юний друже, коли ти одразу ж, негайно, цієї ж миті не потягнеш з усієї сили, скільки її в тебе є, то я гадаю, що твій знайомий у пальті з товстої тисненої шкіри (так він назвав Крокодила) затягне тебе в отой прозорий потік, і ти навіть зойкнути не встигнеш.

Оце так кучеряво завжди промовляв Скелястий-Перістий-Удав-Пітон.

Тоді Слоненя присіло на задні куценські ноги і потягло, потягло, потягло, і його ніс почав розтягатись. А Крокодил посунувся глибше у воду і так загамселив хвостом, що сколотив усю річку, і теж тягнув, тягнув та тягнув.

І ніс у Слоненяти розтягався та розтягався. І Слоненя вже вперлося всіма чотирма опецькуватими ногами і тягло, тягло та тягло. І ніс у Слоненяти розтягався та розтягався. А Крокодил молотив хвостом, неначе веслом, і теж тягнув, тягнув та тягнув. І ніс у Слоненяти все довшав та довшав, і йому страше-е-е-нно боліло!

І от Слоненя відчуло, що ноги його сповзають у річку, і воно прогуло собі в ніс, який уже розтягся аж на п'ять вершків:

— Це бже зана-а-а-дто для бене, досить!

Тоді Скелястий-Перістий-Удав-Пітон сповз до берега, обкрутився подвійним морським вузлом довкола задніх ніг Слоненяти і сказав:

— Ах ти ж дурненький, недосвідчений мандрівниче, тепер нам треба напружити всі сили, бо коли ми цього не зробимо, то як я уже бачу, отой саморушний корабель з броньованою палубою (так він назвав Крокодила) вкоротить тобі юний вік.

Оце так кучеряво завжди промовляв Скелястий-Перістий-Удав-Пітон. І він узявся тягти Слоненя, а Слоненя йому допомагав, а Крокодил тягнув собі. Та Слоненя і Скелястий-Перістий-Удав-Пітон тягли дужче, і Крокодил нарешті випустив ніс Слоненяти й гепнув, що аж виляски пішли геть по всій річці Лімпопо. А Слоненя з розмаху — гуп! — та й сіло на землю і зразу сказало Скелястому-Перістому-Удаву-Пітону:

— Дякую, дуже дякую вам! А далі глянуло на свій нещасний, розтягнений ніс, та й заходило пестити його, та загортати у прохолодне бананове листя, та опускати у величезну брудно-зелену, мулко-грузьку річку Лімпопо, щоб хоч трохи його остудити. — Для чого ти це робиш? — спитав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон.

— Перепрошую, — відповіло Слоненя, — але мій ніс утратив фасон, і я сподіваюсь, що він покоротшає.

— Довго ж тобі доведеться чекати, — сказав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон. — А проте не кожен знає, що йому на користь.

Три дні сиділо Слоненя біля річки, чекаючи, коли його ніс покоротшає. Але ніс і не думав коротшати, а саме Слоненя від того, що весь час дивилося на ніс, стало трохи косооким. Тепер ти розумієш, мое серденько, що Крокодил розтягнув Слоненяті носа у справжній хобот, точнісінько такий, який є нині в кожного слона.

А третього дня надвечір прилетіла муха й дуже боляче вкусила Слоненя за плече.

Та перш ніж Слоненя само це усвідомило, воно махнуло хоботом і самісіньким його кінчиком вбило ту муху на місці.

— Ось тобі перша перевага нового носа! — сказав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон. — Ти б не зумів цього зробити своєю колишньою крапкою-ляпкою. А тепер спробуй щось з'їсти. І перш ніж Слоненя само це усвідомило, воно простягло хобот, вирвало жмут трави, обтрусило з неї пилюку об передні ноги і запхало собі в рот.

— Ось тобі друга перевага нового носа! — сказав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон. — Ти б не зумів цього зробити своєю колишньою крапкою-ляпкою. А чи не здається тобі, що сьогодні дуже спекотне сонце?

— Так, ваша правда, — сказало Слоненя.

І перш ніж Слоненя само це усвідомило, воно втягло у хобот грязюки з берегів величезної брудно-зеленої, мулко-грузької ріки Лімпопо та й заляпало голову, зробивши собі прохолодну болотяну шапку по самі вуха.

— Ось тобі третя перевага нового носа! — сказав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон. — Ти б не зумів цього зробити своєю колишньою крапкою-ляпкою. Ну, а що ти тепер думаєш про ляпаси?

— Перепрошую, — сказало Слоненя, — але особисто я їх зовсім не хотів би.

— То, може, ти хотів би комусь іншому дати ляпаса? — спитав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон.

— Ще й як хотів би! — сказало Слоненя.

— Ну так от, — сказав Скелястий-Перістий-Удав-Пітон, — скоро ти переконаєшся, як чудово можна давати ляпаси твоїм новим носом.

— Дякую вам, — сказало Слоненя, — я запам'ятаю ваші слова. А тепер мені час вирушати додому, до своїх любих родичів — та й спробувати. І пішло Слоненя через усю Африку, гойдаючи та махаючи хоботом.

Коли йому кортіло поласувати фруктами, воно зривало їх просто з дерев, а не чекало, поки вони самі впадуть на землю, як робило раніше. Коли йому докучали мухи, воно ламало гілку і, наче віялом, відганяло їх. Коли ж нестерпно пекло сонце, воно набирало води й поливало себе наче дощем. А коли Слоненяті ставало сумно в час довгої подорожі по Африці, воно наспівувало в хобот пісеньки, і спів його лунав гучніше за десять мідних сурм. Он як, моє серденько!

Слоненя навмисно збочило з дороги, щоб розшукати товсту Гіпопотамиху (не ту, яка була йому тіткою), і добре відлупцювало її своїм

хоботом. Отак воно й упевнилось, що Скелястий-Перістий-Удав-Пітон сказав йому чистісіньку правду.

Дорогою Слоненя ще й позбирало всі лушпайки з динь, які розгубило, йдучи на Лімпопо, бо Слоненятко це було дуже охайне. І от нарешті одного темного вечора повернулося Слоненя до своїх любих родичів. Воно скрутило у бублик свій хобот і мовило:

— Як поживаєте?

Всі були дуже раді бачити його, і всі в один голос сказали:

— А йди-но сюди, ми ще надаємо тобі ляпасів за твою невгамовну цікавість! — Пхе! — сказало Слоненя. — Певно, ніхто з вас і не знає, як треба по-справжньому давати ляпаси. А я от знаю і зараз вам покажу. І Слоненя розкрутило хобот і так уперіщило ним двох своїх любих братиків, що ті аж ногами накрились.

— Ой лишенько! — заверещали вони. — Де це ти навчився так битися і що ти зробив із своїм носом?

— Це Крокодил з берегів величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо нагородив мене таким носом, — сказало Слоненя. — Я спитав, що він їсть на обід, і він мені натяг оце носа.

— Та й негарний же він у тебе, — озвався його дядько, волохатий Павіан.

— Хай буде так, — сказало Слоненя, — зате він дуже корисний.

І воно вхопило свого волохатого дядька Павіана за волохату ногу та й посадило його в осине гніздо.

Потім це негідне Слоненя по черзі почало бити всіх своїх любих родичів і доти їх било, аж поки їм дух забило, і всі вони страшенно здивувались. У довгоногої тітки Страусихи воно висмикало все пір'я з хвоста. Довготелесого дядька Жирафа воно спіймало за задню ногу і протягло його крізь колючий терновий кущ. Своєю товстий тітці Гіпопотамісі воно дмухнуло й гукнуло у вухо, коли та по обіді задрімала в болоті. Та нікому воно не дозволило чіпати пташку Колоколо. Он як, моє серденько!

Нарешті Слоненя так допекло всім своїм любим родичам, що вони навипередки побігли до величезної брудно-зеленої, мулко-грузької річки Лімпопо, порослої деревами, які нищать лихоманку, щоб і їм Крокодил поробив нові носи. А коли вони повернулись додому, то вже ніхто з них ніколи не бився.

І відтоді, моє серденько, усі слони, яких тобі доводилось бачити, й усі ті, яких тобі ще не доводилось бачити, мають точнісінько такі ж довгі хоботи, як і в отого Слоненяти, що ходило до Крокодила на річку Лімпопо. Он як, моє серденько!

Переклад українською Леоніда Солонька

Дискутуймо

16.

Порівняй записи речень. Про що повідомляє автор читачеві, записуючи слова в такий дивний спосіб?

(1) І ніс у Слоненяти все довшав та довшав, і йому страше-е-е-нно боліло! — І ніс у Слоненяти все довшав та довшав, і йому страшенно боліло!

(2) — *Буздіть бе-бене, бе-бені бо-о-о-лячхе!* — *Пустіть мене, бо мені боляче!*

Коли є доречним передача всіх особливостей мовлення, а коли це неприпустимо?

Досліджуймо

17.

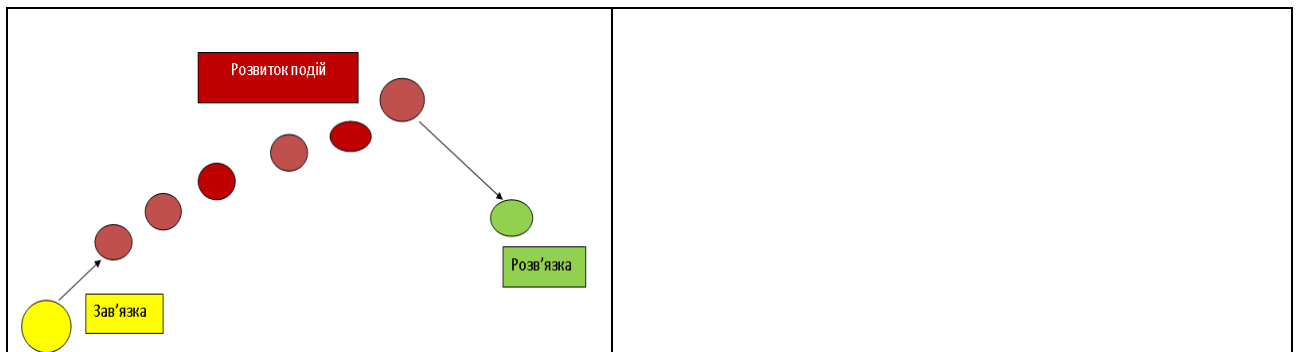
Що спричинило всі події, про які йдеться в казці?

Які важливі події можна виокремити в цій історії?

Що стало найнапруженішим моментом серед усіх подій?

Чим завершується ця історія?

Розглянь схему сюжету казки або оповідання.

Спробуй побудувати схему сюжету казки. Додай або прибери зайві кружечки, зроби поруч із кружечками короткі назви відповідних подій.

Обери, з ким з однокласників чи однокласниць ти хочеш порадитися щодо правильності виконання завдання.

Пишімо

18.

а) Знайди в тексті та випиши форми слова *слоненя* і спільнокореневі до нього слова. З'ясуй будову слова кожного зі спільнокореневих слів. Це прості чи складні слова?

Форми слова	Спільнокореневі слова
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Знайди в тексті слова, якими Редьярд Кіплінг називає ознаки певних предметів або імена персонажів казки й заповни таблицю.

Ніс	
Страусиха	
Жираф	
Ратиця	
Пташка	
Кущ	
Голосок	
Річка Лімпопо	
Змія	
Хвіст	
Паща	

Слова з однією основою називають **простими**. Слова з двома чи більше основами називають **складними**. Складні слова творять складанням двох або більше основ:

а) за допомогою сполучних голосних **о** або **е**: *довгонога, довготелесий, землисто-чорний*;

б) без сполучних голосних: *Пожди-трохи-не-спіши, Скелястий-Перістий-Удав-Пітон.*

Досліджуймо

19.

Прочитайте уривки з казки та дайте відповіді на питання. Перевірити правильність виконання завдання ви можете на с. 48.

(1) І відтоді, моє серденько, усі слони, яких тобі доводилось бачити, й усі ті, яких тобі ще не доводилось бачити, мають точнісінько такі ж довгі хоботи, як і в отого Слоненяти, що ходило до Крокодила на річку Лімпопо.

(2) – Підійди ближче, маля, – сказав Крокодил, – бо я і є Крокодил, – і на доказ того, що він каже правду, Крокодил пустив крокодилячі сльози.

– То ви і є той, кого я так довго шукав? Тоді скажіть мені, будь ласка, що ви їсте на обід?

(3) Перший, хто зустрівся Слоненяті, був Скелястий-Перістий-Удав-Пітон, що обвився навколо скелі.

– Перепрошую, – якнайчемніше озвалося Слоненя, – та чи вам, бува, не траплялося бачити Крокодила у цих чужих мені краях?

(4) Слоненя питало всіх і про все, що воно тільки бачило, чуло, відчувало, нюхало чи до чого торкалось, – і всі дядьки й тітки неодмінно били й стусали його. Одного чудового ранку воно запитало:

– А що Крокодил їсть на обід?

(5) – Я гадаю, – сказав Крокодил, і сказав він це крізь зуби – ось так:
– Я га-да-ю, що сьо-го-дні почну свій о-бід зі Сло-не-ня-ти!

Отут, моє серденько, Слоненя уже справді розсердилось і закричало собі в ніс – ось так:

– Буздіть бе-бене, бе-бені бо-о-о-лячхе!

Познач правильну відповідь на кожне питання.

1. У якому рядку послідовність цифр відображає послідовність уривків у творі?

- а) 3, 5, 2, 1, 4
- б) 4, 3, 2, 5, 1
- в) 3, 2, 5, 4, 1
- г) 1, 3, 2, 5, 4

2. Описані події відбуваються в

- а) Індії
- б) Австралії
- в) Африці
- г) Європі

3. Які риси вдачі Слоненяти розкриваються в уривках 3 і 4?

- а) нахабність і бешкетництво
- б) спритність і задержуватість
- в) кмітливість і скупість
- г) допитливість і ввічливість

4. Що мало б зробити Слоненя, побачивши крокодилячі сльози?

- а) утекти від Крокодила
- б) утішити Крокодила
- в) повірити Крокодилу
- г) порадитися з Удавом-Пітоном

5. Чому Слоненя почало гугнявити (уривок 5)?

- а) бо навколо нього обвився Удав-Пітон
- б) бо його постійно били й стусали
- в) бо Крокодил ухопив його за ніс
- г) бо воно загрузло в річці Лімпопо

6. Хто й до кого звертається в тексті словами «моє серденько»?

- а) Удав-Пітон до Слоненяти
- б) автор до читача
- в) Крокодил до Слоненяти
- г) автор до Слоненяти

Творімо

20.

Створи комікс за казкою Редьярда Кіплінга «Слоненя». Поміркуй, скільки епізодів буде у твоєму коміксі. Чим, на твою думку, створення коміксу відрізняється від підготовки вистави? Запиши план, щоб не забути жодного епізоду.

План

Комікс або **мальбюніс** (від англ. *comic* — комедійний, комічний, смішний; рідше вживається термін англ. *sequential art* – дослівно «послідовне мистецтво», яке використовує прийом «далі буде») – послідовність малюнків, зазвичай з короткими текстами, які створюють певну зв'язну розповідь. Тексти зазвичай мають специфічну форму «мовної бульки» («мовної хмарки», «мовного димка», виноски; англ. *speech balloon*), яка передає мову чи думку (мисль) персонажа, заголовків і титрів.

Три найбільш поширених виноски (зверху вниз: мова, думки, крик).

Пригадаймо

1. Як назвати того, хто знайомить читача з персонажами?
2. Як ми відображаємо в тексті особливості мовлення персонажа?
3. Чи треба бути самому ввічливим, щоб зіграти ввічливого персонажа? Поясни свою думку.
4. Що б ти порадив другові, який збирається познайомитися з незнайомцем?
5. Які особливості має комікс?